II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 25. marts 1992

om en procedure i henhold til EØF-Traktatens artikel 85

(IV/30.717-A — Eurocheque : Helsinki-aftalen)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(92/212/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i Traktatens artikler 85 og 86 (1), senest ændret ved akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, særlig artikel 4, stk. 1, og artikel 15, stk. 2,

under henvisning til den anmeldelse, som Groupement des cartes bancaires »CB« indgav den 16. juli 1990 i henhold til artikel 4 i forordning nr. 17 vedrørende en aftale, som Eurocheque Assembly og de franske pengeinstitutter indgik i Helsinki den 19. og 20. maj 1983, og som vedrørte betingelserne for indløsning af udenlandske eurocheques i den franske non-banking sektor,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 19. juli 1990 om at indlede en procedure i denne sag,

efter at have givet de deltagende virksomheder lejlighed til at udtale sig vedrørende de af Kommissionen fremførte klagepunkter, jf. artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 samt Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (2),

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger :

I. SAGSFREMSTILLING

(1) Denne beslutning vedrører en »aftale mellem de franske pengeinstitutter og Eurocheque Assembly om indløsning af eurocheques trukket på udenlandske pengeinstitutter i den franske non-banking sektor efter de principper, der blev vedtaget på Eurocheque Assemblys møde i Helsinki den 19. og 20. maj 1983«. Aftalen, der blev indføjet under kapitel E i Eurocheque-håndbogen, trådte i kraft den 1. december 1983 og gjaldt i næsten syv et halvt år indtil den 27. maj 1991, hvor Groupement des cartes bancaires »CB«, der repræsenterer de franske pengeinstitutter i Eurocheque-systemet, sendte alle sine medlemmer et cirkulære om, at Eurocheque Assembly på sit møde den 9. og 10. maj 1991 havde besluttet at ophæve aftalen.

A. Parterne

1. *Groupement des cartes bancaires »CB«*

(2) Den 31. juli 1984 undertegnede de elleve største pengeinstitutter i Frankrig en protokol om kompatibilitet mellem de tre franske kortsystemer Carte bleue, Crédit agricole og Crédit mutuel. Denne

(1) EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
(2) EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

systemkompatibilitet kom konkret til udtryk i oprettelsen af en økonomisk firmagruppe, Groupement des cartes bancaires »CB« (herefter benævnt »groupement«) den 1. december 1984. For øjeblikket (1) er ca. 500 000 franske handlende tilsluttet denne gruppes betalingssystem og modtager CB-kort som betalingsmiddel; pr. 31. december 1990 var der 19,5 millioner indehavere af CB-kort, og af disse kort var 7,9 millioner udelukkende til nationalt brug medens 11,6 millioner også var til internationalt brug (8 millioner Visa-kort og 3,6 millioner Eurocard). I 1983, hvor Helsinki-aftalen blev undertegnet, modtog 217 000 handlende Carte bleue som betalingsmiddel (2).

(3) Groupement des cartes bancaires »CB« omfatter alle de store franske banker og pengeinstitutter; ved udgangen af 1988 så situationen således ud (3):

— banker, der er medlemmer af den franske bankforening: over 260 institutter

— Crédit agricole: 91 regionale institutter

— Banques populaires: 31 regionale institutter

— Caisses d'epargne Écureuil: ca. 300 lokale institutter

— postvæsenet (postcheques)

— Crédit mutuel: 20 regionale sammenslutninger

— andre pengeinstitutter.

(4) Groupement des cartes bancaires »CB« har siden sin oprettelse fungeret som Frankrigs nationale Eurocheque-sammenslutning i stedet for den franske bankforening, hvilket groupement også selv anførte i sin anmeldelse af 16. juli 1990: »Ved oprettelsen i 1984 overtog Groupement des cartes bancaires »CB« (»groupement«) ansvaret for de aftaler, der var indgået inden for Eurocheque-systemet. Siden da har den sikret, at aftalerne er blevet anvendt korrekt af medlemmerne og af de handlende, som er tilsluttet CB-systemet«.

2. *Eurocheque International sc*

(5) Eurocheque-systemet blev oprettet i 1968 på initiativ af private, europæiske pengeinstitutter. Det tager sigte på at opfylde det behov for internationale betalingssystemer, der opstår med den voksende turisme og samhandel samt arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Europa, og stiller med henblik herpå betalingsmidler til rådighed, som brugerne kan anvende både i deres hjemland og i udlandet.

(6) Alle europæiske pengeinstitutter kan deltage i Eurocheque-systemet, der bygger på to elementer, nemlig eurochequen og Eurocheque-kortet (4). Enhver indløsende bank har sikkerhed for, at en eurocheque udstedt i forbindelse med forevisning af det tilsvarende kort vil blive honoreret af trassatbanken op til et bestemt maksimumsbeløb.

(7) Eurocheque International var oprindelig blot en forening uden status som juridisk person, men blev den 3. februar 1988 omdannet til et andelsselskab på ubestemt tid efter belgisk ret. Selskabet, der har hovedsæde i Bruxelles, blev stiftet med en kapital på 1 800 000 bfr. bestående af 18 andele på hver 100 000 bfr., som blev tegnet af:

— Den svenske bankforening

— Associazione Bancaria Italiana

— Groupement des cartes bancaires »CB« (Frankrig)

— Association Communidade Portuguesa eurocheque

— Bank of Cyprus

— Caisse d'épargne de l'État du grand-duché de Luxembourg

— Agrupació Andorrana Eurocheque

— PBS-Pengeinstitutternes BetalingsSystemer (Danmark)

— APACS (Storbritannien)

— Telekurs (Schweiz)

— Suomen Pankkiyhdistys (Finland)

— Den norske bankforening

— Stichting bevordering chequeverkeer (Nederlandene)

— Irish clearing house

— Jugobanka united bank (Jugoslavien)

— Den østrigske bank- og bankierforening

— Eurocheques Belgique sc

— GZS-Gesellschaft für Zahlungssysteme GmbH (Tyskland).

(1) *Kilde: CB Actualité* nº 14 — juni 1991, s. 16.

(2) *Kilde:* Den franske bankforenings beretning for 1985, bilag V, s. 60.

(3) *Kilde:* Brochuren *Un système commun au service de chacun*, Groupement des cartes bancaires »CB«, december 1988.

(4) I denne beslutning er Eurocheque-kortet et checkkort og ikke et elektronisk betalingskort som defineret i Kommissionens henstilling 87/598/EØF vedrørende en europæisk adfærdskodeks for elektronisk betaling (EFT nr. L 365 af 24. 12. 1987, s. 72) og Kommissionens henstilling 88/590/EØF om betalingssystemer, herunder navnlig forholdet mellem kortindehaver og kortudsteder (EFT nr. L 317 af 24. 11. 1988, s. 55).

B. Markedet

(8) Det relevante marked er markedet for eurocheques udstedt i udlandet, navnlig eurocheques, som indehavere af Eurocheque-kort, der ikke er udstedt af banker i Frankrig, udskriver i franske francs hos de 500 000 franske handlende, der er tilsluttet groupement CB's betalingskortsystem. Det relevante marked omfatter desuden samtlige internationale betalingsmidler, der kan anvendes i den franske non-banking sektor.

1. *Potentielle udstedere af udenlandske eurocheques i Frankrig*

(9) I 1988 [1] udstedte 8 000 banker i 21 lande (herunder samtlige medlemsstater bortset fra Grækenland og Italien) uniforme eurocheques, og næsten alle banker, 220 000 filialer i 40 lande (i Europa og de fleste Middelhavslande), indløste uniforme eurocheques. I 1988 blev der udstedt 44,4 millioner kort, heraf 34,5 millioner uniforme kort og 9,9 millioner ikke-uniforme. Over 5 millioner handlende i 30 lande indløser eurocheques. I 1988 blev der udstedt 50 millioner eurocheques i udlandet i lokal valuta på i alt 6,7 mia. ECU, dvs. gennemsnitlig 134 ECU pr. eurocheque.

(10) Af de 37,1 millioner uniforme Eurocheque-kort, der blev udstedt i 1989 [2], tegnede medlemsstaterne sig for mere end 33 millioner.

— Belgien :	3 210 000,
— Danmark :	217 185,
— Tyskland :	23 300 000,
— Grækenland :	—,
— Spanien :	10 000,
— Frankrig :	98 657,
— Irland :	99 289,
— Italien :	600 000,
— Luxembourg :	147 400,
— Nederlandene :	3 405 939,
— Portugal :	130 038,
— Det Forenede Kongerige :	1 820 563.

Uden for EF udstedes Eurocheque-kort hovedsagelig i Østrig (2 320 000 kort) og Schweiz (1 676 059 kort).

(11) Alle indehavere af Eurocheque-kort, der har en bankkonto i et andet land end Frankrig, vil kunne udstede eurocheques i den franske banksektor eller non-banking sektoren — det er kun sidstnævnte sektor, der behandles i denne beslutning. I 1989 var der således 37 millioner udenlandske indehavere af Eurocheque-kort, der kunne udstede eurocheques i Frankrig, heraf ca. 33 millioner statsborgere fra andre medlemsstater.

(12) Antallet af franske indehavere af Eurocheque-kort og CB-kort har fra 1984 til 1990 udviklet sig således [3]:

År	Eurocheque-kort	CB-kort
1984	80 000	13 300 000 [1]
1985	271 800	14 000 000
1986	147 296	14 800 000
1987	137 000	16 300 000
1988	150 000	17 300 000
1989	98 657	18 700 000
1990	86 426	19 500 000

[1] Samtlige kort udstedt af groupement Carte bleue, Crédit mutuel og Crédit agricole.

(13) Med hensyn til antallet af indehavere af de vigtigste internationale betalingskort (kreditkort eller hævekort [4]), bortset fra Eurocheque-kort, så situationen i EF ved udgangen af 1988 således ud [5]:

[1] *Kilde: Eurocheque News* nº 14, marts 1989.

[2] *Kilde:* Brochuren *Eurocheque 1989-1990.*

[3] *Kilde:*
— for 1984-1989 (undtagen for antallet af Eurocheque-kort i 1989): Groupement des cartes bancaires, høring den 28. november 1990.
— for 1990 : Eurocheque-kort : groupement CB's svar af 12. juli 1991 på den supplerende meddelelse af klagepunkter af 19. juni 1991.

[4] Med hensyn til begrebet betalingskort henvises til henstilling 87/598/EØF og 88/590/EØF.

[5] *Kilde:* Den undersøgelse af kreditkort, som BEUC (Kontoret for De Europæiske Forbrugerorganisationer) foretog i august 1989 efter anmodning fra Kommissionen. Der foreligger ingen oplysninger for Grækenland, Italien, Luxembourg og Portugal.

Kort	Belgien	Danmark	Tyskland	Spanien	Frankrig	Irland	Nederlandene	Det Forenede Kongerige
Eurocard/Access	192 400	130 000	850 000		1 500 000	190 000	180 000	12 200 000
Visa	160 000		220 000	6 000 000	6 000 000	280 000	65 000	15 400 000
American Express	130 000		600 000	230 000	360 000	30 000	155 000	1 000 000
Diners Club	115 000	85 000	320 000	110 000	142 000	14 000	80 000	300 000
I alt	597 400	215 000	1 990 000	6 340 000	8 002 000	514 000	480 000	28 900 000

Disse tal viser, at konkurrencen mellem eurocheques og kredit- eller hævekort er begrænset af rent faktiske årsager: situationen er forskellig fra medlemsstat til medlemsstat, for mange indehavere af eurocheques har ingen kredit- eller hævekort og omvendt. Hvad angår statsborgere fra andre medlemsstater på ophold i Frankrig fremgår det klart, at de fleste tyskere kun er i besiddelse af eurocheques (23 millioner eurocheque-indehavere mod 2 millioner indehavere af kredit- eller hævekort). Det samme gør sig i vidt omfang gældende for nederlændere (3,4 millioner eurocheque-indehavere mod 0,5 millioner indehavere af kredit- eller hævekort) og for belgiere (3,2 millioner mod 0,6 millioner). Til forskel herfra er der blandt britiske statsborgere flere indehavere af kredit- eller hævekort (29 millioner) end indehavere af eurocheques (1,8 millioner), hvilket også gælder for spanske statsborgere (6,3 millioner mod 10 000) og, i mindre omfang, irske statsborgere (0,5 millioner mod 0,1 millioner).

2. *Udenlandske eurocheques udstedt i Frankrig*

(14) Som det fremgår af de to efterfølgende tabeller (1) er Frankrig det land, hvor der indløses flest eurocheques med i alt 6 430 832 udenlandske eurocheques udstedt i Frankrig i 1989, dvs. 15 % af samtlige eurocheques udstedt i udlandet samme år. Over 85 % af de i Frankrig udstedte eurocheques er udstedt af statsborgere fra andre medlemsstater, navnlig tyskere (36 % af samtlige eurocheques udstedt i Frankrig), belgiere (17 %), nederlændere (15 %) og briter (15 %).

(1) *Kilde:* Eurocheque Internationals skrivelse af 18. maj 1990 til Kommissionen.

Antallet af internationale uniforme eurocheques udstedt i EF i 1989

Udstedt i	Udstedt af												I alt
	Belgien	Danmark	Tyskland	Grækenland	Spanien	Frankrig	Irland	Italien	Luxembourg	Nederlandene	Portugal	Det Forenede Kongerige	
Belgien	—	6 844	342 542	—	—	66 041	5 844	118	242 072	963 084	3 167	101 202	1 730 914
Danmark	11 821	—	472 424	—	—	422	1 164	112	2 660	45 052	543	23 565	557 763
Tyskland	406 529	131 609	—	—	—	176 259	16 112	1 829	162 600	2 697 668	4 600	415 710	4 012 916
Grækenland	86 854	65 349	1 088 046	—	—	2 601	6 597	772	6 379	229 335	792	191 736	1 678 461
Spanien	456 092	94 915	3 127 468	—	—	20 832	39 439	1 357	24 735	531 149	30 092	855 136	5 181 215
Frankrig	1 093 671	92 532	2 307 098	—	—	—	42 841	1 738	98 776	986 643	12 533	981 453	5 617 285
Irland	9 978	1 701	94 392	—	—	568	—	125	1 625	18 337	192	131 905	258 823
Italien	227 898	70 646	2 799 560	—	—	32 532	13 716	—	33 005	231 013	5 773	257 898	3 672 041
Luxembourg	262 345	3 020	91 677	—	—	61 900	549	18	—	109 346	316	8 501	537 672
Nederlandene	418 172	14 071	1 244 498	—	—	1 715	7 131	357	13 076	—	2 527	151 166	1 852 713
Portugal	55 315	19 249	267 377	—	—	5 738	12 438	167	9 986	103 457	—	166 099	639 826
Det Forenede Kongerige	139 679	37 672	897 604	—	—	5 641	168 789	736	11 086	291 946	12 070	—	1 565 223
I alt	3 168 354	537 608	12 732 686	—	—	374 249	314 620	7 329	606 000	6 207 030	72 605	3 284 371	27 304 852

Klassificering af de ti førende lande i og uden for EF, der indløste og udstedte udenlandske eurocheques i 1989

(Samlet antal udenlandske eurocheques udstedt i 1989 : 42 140 887)

Rækkefølge	Indløsende lande				Udstedende lande			
	Land	Antal eurocheques	%	% i alt	Land	Antal eurocheques	%	% i alt
1	Frankrig	6 430 832	15,2		Tyskland	20 106 545	47,7	
2	Spanien	5 606 401	13,3	28,5	Nederlandene	7 601 007	18	65,7
3	Østrig	5 553 712	13,2	41,7	Det Forenede Kongerige	3 818 227	9	74,7
4	Tyskland	5 356 978	12,7	54,4	Belgien	3 535 793	8,4	83,1
5	Italien	4 492 630	10,6	65	Schweiz	2 511 476	6	89,1
6	Schweiz	2 038 019	4,8	69,8	Østrig	2 091 429	5	94,1
7	Nederlandene	1 986 442	4,7	74,5	Danmark	677 763	1,6	95,7
8	Grækenland	1 940 022	4,6	79,1	Luxembourg	640 464	1,5	97,2
9	Det Forenede Kongerige	1 875 376	4,4	83,5	Frankrig	420 664	1	98,2
10	Belgien	1 779 024	4,2	87,7	Irland	337 178	0,8	99

(15) Af de 6,5 millioner udenlandske eurocheques, der udstedes i Frankrig, indløses ca. 1 million, dvs. ca. 15 %, ifølge groupement [1] i non-banking sektoren. Dette procentvise forhold mellem det antal eurocheques, der udstedes i non-banking sektoren, og det samlede antal eurocheques er stort set det samme i alle lande.

C. Helsinki-aftalen

(16) Helsinki-aftalen er i fuldstændig modstrid med den såkaldte Package Deal-aftale, der gælder for anvendelsen af eurocheques i udlandet.

1. *Eurocheque-systemet: Package Deal-aftalen*

(17) Package Deal-aftalen blev indgået den 31. oktober 1980 inden for Eurocheque Community og iværksat den 1. maj 1981. Den blev anmeldt den 7. juli 1982 af de nationale bankforeninger, som Eurocheque Community består af. Den blev fritaget ved Kommissionens beslutning 85/77/EØF [2]. Denne fritagelse gjaldt indtil den 30. april 1986, hvor den oprindelige aftale udløb. Kommissionen sendte den 10. juli 1986 Eurocheque International en administrativ skrivelse om midlertidig henlæggelse af sagen indtil den 30. december 1987, idet den afventede den gennemgribende omredigering af aftalen, der var planlagt af Eurocheque.

(18) Den nye Package Deal-aftale blev vedtaget af Eurocheque Assembly den 4. og 5. juni 1987 og anmeldt den 16. december 1987. Titlen på aftalen lyder »aftale vedrørende provisionsberegning, validering og clearing af uniforme eurocheques udskrevet i lokal valuta samt åbning af non-banking sektoren«. Den skulle gælde fra den 1. januar 1988 for en ubegrænset periode, indtil der blev indgået en ny aftale i løbet af de følgende to år. Der blev imidlertid ikke indgået nogen ny aftale i denne periode, og 1987-aftalen finder derfor fortsat anvendelse. Denne aftale ligner i store træk den aftale, Kommissionen fritog ved sin beslutning 85/77/EØF. I modsætning til, hvad der tidligere var planlagt, blev systemet ikke ændret væsentligt. Der blev dog indføjet to vigtige ændringer i forhold til den aftale, der blev fritaget i 1984:

— det maksimale interbankgebyr blev forhøjet, og

— der blev fastsat et minimum for interbankgebyret.

(19) De vigtigste bestemmelser i Package Deal-aftalen blev allerede gennemgået i Kommissionens beslutning 85/77/EØF. Eurocheque-systemet bygger på — eller har i hvert fald hidtil bygget på — det grundprincip, at modtageren af en uniform eurocheque udstedt i udlandet i lokal valuta skal have eurochequens fulde beløb udbetalt — hvad enten det drejer sig om en handlende eller den person, der udsteder checken for at hæve kontanter i en bank. Bankerne kan i deres forbindelser med eurocheque-udstederne vælge at kræve hel eller delvis godtgørelse af de gebyrer, der er udbetalt til de udenlandske banker og clearingcentre, samt eventuelt selv opkræve et gebyr.

(20) Ifølge den nye aftale af 1987 er det garanterede maksimumsbeløb fortsat den omtrentlige modværdi i lokal valuta af 300 sfr., dvs. ca. 170 ECU. I Frankrig er det for øjeblikket 1 400 ffr. For at eurochequene kan behandles i det internationale eurocheque clearingssystem, må de ikke overstige et vist beløb, nemlig den omtrentlige modværdi af 600 sfr. i lokal valuta (ca. 340 ECU). I Frankrig er dette beløb for øjeblikket 2 500 ffr.

(21) Det maksimale interbankgebyr, som trassatbanken skal betale til modtagerens udenlandske bank, var fastsat til 1,25 % i den aftale, der blev fritaget i 1984. Eurocheque Assembly besluttede på sit ekstraordinære møde den 24. april 1986 at hæve maksimumsgebyret til 1,60 % fra 1. juni 1986 til 31. december 1987. Denne midlertidige forhøjelse blev dog indføjet i den nye aftale, der blev indgået den 5. juni 1987 med virkning fra 1. januar 1988.

(22) Ved den nye aftale af 1987 blev der desuden indført et minimum for interbankgebyret på den omtrentlige modværdi af 2 sfr. (ca. 1,10 ECU) pr. eurocheque, der således anvendes på eurocheques udstedt i Frankrig på et beløb under ca. 500 ffr.

2. *Helsinki-aftalen*

(23) Under den procedure, der førte til beslutningen om fritagelse af 10. december 1984, sendte Kommissionen den 19. september 1984 den franske bankforening, der på daværende tidspunkt var Frankrigs

[1] I sit svar af 29. oktober 1990 på den oprindelige meddelelse af klagepunkter og under høringen den 28. november 1990.
[2] EFT nr. L 35 af 7. 2. 1985, s. 43.

nationale Eurocheque-sammenslutning, en begæring om oplysning, idet Kommissionen havde modtaget en klage over indløsningsbetingelserne i Frankrig for en eurocheque trukket på en udenlandsk bank. Den franske bankforening svarede ved skrivelse af 17. oktober 1984, at de franske banker ganske vist havde tilsluttet sig Package Deal-aftalen med hensyn til udlændinges udtræk af kontanter i franske banker, men de havde ikke tilsluttet sig bestemmelserne om :

— hverken indløsning af udenlandske eurocheques i den franske non-banking sektor, eller

— privatpersoners (franskmænds) indløsning af udenlandske eurocheques i franske banker.

Dette svar synes imidlertid ikke at stemme med den anmeldelse af Package Deal-aftalen, som Eurocheque International indgav den 7. juli 1982 på vegne af samtlige medlemmer af Eurocheque Assembly — herunder den franske bankforening — idet denne anmeldelse også vedrørte »åbning af non-banking sektoren«. Det blev ikke nævnt i anmeldelsen, at en national Eurocheque-sammenslutning kun havde tilsluttet sig dele af Package Deal-aftalen.

Den franske bankforening anførte desuden følgende : »de franske banker, der er medlemmer af Groupement carte bleue, har forsøgsvis accepteret at lade de handlende, der er tilsluttet systemet, indløse udenlandske eurocheques på de samme vilkår, som dem, der gælder for kunder, der er i besiddelse af et Carte bleue eller et Visa-kort. Denne aftale, der omfatter næsten 300 000 handlende i Frankrig, falder uden for Package Deal-aftalen.«

I beslutning 85/77/EØF henviste Kommissionen i betragtning 22 til denne situation, som den havde fået beskrevet som »forsøgsvis«.

(24) På grundlag af flere klager, der var indgået efter Kommissionens beslutning om fritagelse, sendte Kommissionen i 1988 en række franske pengeinstitutter en begæring om oplysninger. Et af disse institutter svarede mere præcist, end den franske bankforening havde gjort i 1984 : »ensartet behandling af betalinger med eurocheques og med kort bygger på en beslutning, der blev truffet af Eurocheque Assembly den 19. og 20. maj 1983 i Hensinki.«

(25) I en begæring af 11. april 1989 om oplysninger anmodede Kommissionen Eurocheque International om at meddele aftalens ordlyd. Eurocheque International svarede den 7. juni 1989 : »Eurocheque Assembly er i henhold til Eurochequesystemets gældende vedtægter systemets øverste organ. Beslutningerne træffes her og meddeles i referater. Principperne i den interne aftale mellem de franske pengeinstitutter og Eurocheque Assembly blev vedtaget på Eurocheque Assemblys møde i Helsinki den 19. og 20. maj 1983 og er derfor ikke nedfældet i noget officielt dokument undertegnet af de pågældende parter.«

Efter at Kommissionen havde insisteret herpå meddelte Eurocheque International endelig aftalens ordlyd i et supplerende svar den 17. august 1989.

(26) Titlen på denne aftale lyder : »aftale mellem de franske pengeinstitutter og Eurocheque Assembly om indløsning af eurocheques, trukket på udenlandske pengeinstitutter, i den franske non-banking sektor efter de principper, der blev vedtaget på Eurocheque Assemblys møde i Helsinki den 19. og 20. maj 1983«.

Ved denne aftale, der blev indføjet under kapitel E i Eurocheque-håndbogen, aftalte de franske banker og pengeinstitutter med Eurocheque Community, at de handlende, der var tilsluttet Groupement carte bleue og/eller Eurocard France SA fra den 1. december 1983 skulle indløse udenlandske eurocheques udstedt i franske francs til betaling af varer og tjenester på de samme vilkår, som gjaldt for Carte bleue og Eurocard.

Aftalen indeholder bl.a. følgende bestemmelser :

»— For varer og tjenester, der betales med eurocheques, opkræver medlemmerne af Groupement Carte bleue og Eurocard et gebyr af de handlende, der er tilsluttet systemet ; dette gebyr må ikke være højere end ved betaling med Carte bleue og Eurocard (1).

— De banker, der er medlemmer af Groupement Carte bleue og Eurocard, påser, at de handlende, der er tilsluttet systemet, ikke forhøjer prisen, når der betales med eurocheques, selv når det drejer sig om særtilbud eller udsalg.

(1) Groupement CB's standardkontrakt med de handlende gælder for betalinger med cartes CB, Visa, Eurocard og Mastercard.

— Hvis den handlende bryder ovennævnte principper, griber de franske banker og pengeinstitutter ind hurtigst muligt for at sikre, at principperne overholdes for fremtiden. Hvis der opkræves et gebyr af indehaveren af den udenlandske eurocheque, refunderer de franske banker og pengeinstitutter trassatbanken dette beløb. I gentagelsestilfælde iværksætter de franske banker og pengeinstitutter de samme sanktioner som ved Carte bleue og Eurocard.

— Ved clearingen af udenlandske eurocheques udstedt i Frankrig opkræves der i overensstemmelse med Package Deal-aftalen et gebyr på 1,25 % af den samlede eurocheque-remisse via de nationale clearingcentre.«

I aftalens punkt 8 er det desuden fastsat, at der ingen udgangen af 1984 skulle gøres status over erfaringerne med hensyn til gebyrberegningen. I virkeligheden synes der dog ikke at være blevet gjort status efter et år, og aftalen fandt uden videre anvendelse indtil maj 1991, dog med den undtagelse, at der ikke længere blev opkrævet et gebyr på 1,25 %, som fastsat i Package Deal-aftalen, men et gebyr på 1,60 % med et mindstebeløb på 2 sfr.

(27) Siden 1985 har aftalen i realiteten berørt de handlende, der var tilsluttet groupement, for efter undertegnelsen af Helsinki-aftalen blev der indført kompatibilitet mellem kortsystemerne, hvilket førte til oprettelsen af Groupement des cartes bancaires »CB«, der siden har fungeret som den nationale Eurocheque-sammenslutning i Frankrig og repræsenterer de franske pengeinstitutter i Eurocheque International sc.

(28) Siden indgåelsen af aftalen i 1983 er der sket en anden forholdsvis vigtig ændring — i hvert fald i teorien — som vedrører aftalens rækkevidde ; groupements ledelse vedtog nemlig den 25. oktober 1985 en instruks om, at det ensartede gebyr, medlemmerne af Groupement des cartes bancaires opkrævede hos de handlende for alle betalinger med CB-kort, skulle afskaffes.

(29) Parallelt med Helsinki-aftalen indeholdt protokollen af 31. juli 1984 (jf. betragtning 2) en bestemmelse om, at »den uniforme eurocheque fra 1. juli 1986 ikke længere kan udstedes med gratis betalingsgaranti i Frankrig ; den kan kun udstedes til brug i udlandet«. Det franske konkurrenceråd pålagde ved sin beslutning nr. 88-D-37 af 11. oktober 1988 (1) groupement at ophæve denne bestemmelse inden den 31. december 1989.

D. Procedurens forløb

1. *Den oprindelige meddelelse af klagepunkter*

(30) Både anvendelsen af den oprindelige Package Deal-aftale siden beslutning 85/77/EØF og de ændringer, der herefter er foretaget i aftalens ordlyd, fik den 31. juli 1990 Kommissionen til at sende Eurocheque International en meddelelse af klagepunkter, der også omfattede Helsinki-aftalen. Samme dag fik groupement tilsendt en meddelelse af klagepunkter, som udelukkende vedrørte Helsinki-aftalen.

(31) De klagepunkter, der blev sendt til Eurocheque International vedrørende Package Deal-aftalen og den måde, hvorpå den var blevet anvendt, omfattede følgende :

— utilstrækkelige oplysninger :

Kommissionen bebrejdede især Eurocheque, at man ikke havde overholdt det påbud, der var knyttet til beslutningen om fritagelse af 1984, og som vedrørte de oplysninger, der efterfølgende skulle meddeles eurocheque-udstederen

— gebyrberegning :

Med hensyn til interbankgebyret bebrejdede Kommissionen Eurocheque, at samtlige medlemmer systematisk anvendte et maksimumgebyr på 1,60 %, samt at der var indført et mindstebeløb på 2 sfr. ; desuden bebrejdede den Eurocheque, at interbankgebyret ifølge en ensartet praksis systematisk blev væltet over på kunderne, dvs. eurocheques-udstederne

— begrænsning af anvendelsen af eurocheques :

Kommissionen kritiserede den ensartede fastsættelse af garanterede maksimumsbeløb og clearingbeløb efter at have foretaget en fornyet grundig undersøgelse deraf, selv om den havde fritaget dem i 1984.

(1) Bulletin officiel de la concurrence de la consommation et de la répression des fraudes, 15. oktober 1988, s. 71.

(32) Klagepunkterne over for Eurocheque International og groupement vedrørende Helsinki-aftalen gik ud på, at der klart var tale om en prisaftale, som oven i købet blev anvendt imellem bankerne og deres kunder og ikke blot i interbankforbindelserne ; for med denne aftale vedtog de franske banker, med hele Eurocheque Communitys samtykke, at pålægge deres kunder (de handlende) et gebyr af samme størrelse som det gebyr, de pålægger dem ved betaling med (franske eller udenlandske) bankkort. Kommissionen kritiserede desuden, at denne aftale havde til formål og direkte til følge at udelukke en hvilken som helst konkurrence inden for non-banking sektoren mellem eurocheques (der i princippet er gratis for modtagerne) og kort, som de franske pengeinstitutter som helhed havde valgt at favorisere og privilegere i forhold til Eurocheque-systemet.

(33) I sit svar af 6. november 1990 på meddelelsen af klagepunkterne bestred Eurocheque International begrundelsen for disse. Efter den høring, der fandt sted den 28. november 1990 på Eurocheque Internationals anmodning, fortsatte drøftelserne med Kommissionen ; de kom efterhånden til at dreje sig om et vigtigt spørgsmål, der ikke hidtil havde givet anledning til problemer, nemlig princippet om, at eurocheques var gratis for modtageren, hvilket netop var blevet tilsidesat ved Helsinki-aftalen. Eurocheque International benægtede ikke, at systemet oprindeligt havde bygget på dette princip, men fandt, at det ikke længere var berettiget, medens Kommissionen gjorde gældende, at dette væsentlige princip dannede grundlag for dens beslutning 85/77/EØF, og at fornyelsen af fritagelsen derfor var bragt i fare, også selv om de øvrige forhold, der var påtalt i meddelelsen af klagepunkter, på forhånd skulle være blevet afklaret.

(34) De argumenter vedrørende Helsinki-aftalen, der blev fremført af Eurocheque International og groupement under høringen den 28. november 1990 og for groupements vedkommende også i svaret af 29. oktober 1990 på meddelelsen af klagepunkter af 31. juli 1990, gik hovedsagelig ud på, at aftalen ikke indebar nogen som helst forpligtelse til at opkræve gebyrer, samt at aftalen langt fra var konkurrencebegrænsende, men tværtimod havde til formål og til følge at fremme brugen af eurocheques i Frankrig.

(35) Meddelelsen af klagepunkter af 31. juli 1990 vedrørende Helsinki-aftalen var koncentreret om anvendelsen af artikel 85, stk. 1, for på daværende tidspunkt var Helsinki-aftalen ikke blevet anmeldt, og spørgsmålet om anvendelse af artikel 85, stk. 3, kom derfor ikke på tale. Dette spørgsmål var dog blevet løseligt berørt i meddelelserne af klagepunkter, og det var blevet konkluderet, at der ikke kunne indrømmes fritagelse, selv om Helsinki-aftalen havde været anmeldt.

(36) Den 16. juli 1990 anmeldte groupement formelt Helsinki-aftalen. Denne anmeldelse blev indgivet fem dage efter, at der var holdt møde med Kommissionens tjenestegrene, hvor sidstnævnte havde bekræftet over for groupements advokater, at der var udarbejdet en meddelelse af klagepunkter vedrørende Helsinki-aftalen, som sandsynligvis meget snart ville blive afsendt. Meddelelsen af klagepunkter af 31. juli 1990 indeholder en henvisning til den i hast indsendte anmeldelse af aftalen, der var indgået syv år forinden. Groupement des cartes bancaires indvendte, at meddelelsen af klagepunkter ikke tog hensyn til anmeldelsen og de argumenter, den havde fremsat i denne forbindelse.

(37) Da Kommissionen er indstillet på, at parternes rettigheder skal respekteres fuldt ud, besluttede den at supplere sin meddelelse af klagepunkter til groupement af 31. juli 1990 med en yderligere meddelelse af klagepunkter vedrørende artikel 85, stk. 3.

2. *Supplerende meddelelse af klagepunkter*

(38) Denne anden meddelelse af klagepunkter af 19. juni 1991 ændrede ikke i det væsentlige den retlige vurdering i den oprindelige meddelelse, men besvarede de argumenter vedrørende artikel 85, stk. 3, groupement havde fremsat i sin anmeldelse, i sit svar på de oprindelige klagepunkter, under høringen og i de skrivelser, den senere sendte Kommissionen, nemlig den 7. februar, 22. marts og 22. maj 1991.

(39) Den supplerende meddelelse af klagepunkter vedrørende anmeldelsen af Helsinki-aftalen blev kun sendt til groupement, idet Eurocheque International sc ikke havde medvirket ved anmeldelsen. Eurocheque International fik dog tilsendt en kopi af den supplerende meddelelse af klagepunkter den 20. juni 1991.

(40) I ovennævnte skrivelse af 22. maj 1991 meddelte groupement Kommissionen: »som De sandsynligvis allerede ved, har Eurocheque Assembly taget Deres tjenestegrenes indvendinger til efterretning og besluttet at ophæve Helsinki-aftalen«. Men det var ikke anført, hvornår aftalen ville blive ophævet. Ved skrivelse af 5. juni 1991 meddelte Eurocheque International desuden Kommissionen: »på Eurocheque-ledelsens møde i Shannon i Irland den 9. og 10. maj blev der udtrykt vilje til at ophæve denne aftale i betragtning af Kommissionens gentagne krav, til trods for at den ikke er konkurrencebegrænsende«. Udtrykket »vilje« er ikke fuldstændig det samme som »beslutning«, som groupement anvendte, og der herskede således uklarhed med hensyn til ophævelsen af Helsinki-aftalen.

(41) Groupement fjernede dog enhver uklarhed på dette område i sit svar af 12. juli 1991 på den supplerende meddelelse af klagepunkter, idet den vedlagde en cirkulæreskrivelse af 27. maj 1991, som formanden for groupement havde sendt samtlige medlemmer, og hvor han meddelte dem, at: »De af Kommissionen påklagede bestemmelser går generelt under betegnelsen »Helsinki-aftalen«, som er vedtaget af Eurocheque Assembly. Eurocheque Assembly har netop på sit møde den 9. og 10. maj 1991 ophævet aftalen. Indløsning af eurocheques er dermed ikke længere undergivet Deres gebyrberegning i forbindelse med betaling med CB-kort.«

II. RETLIG VURDERING

A. Artikel 85, stk. 1

1. *Virksomheder og sammenslutninger af virksomheder*

(42) De banker og pengeinstitutter, der er medlemmer af groupement og af de øvrige nationale bankforeninger, der deltager i Eurocheque-systemet, er virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, anvendte betydning. Eurocheque International sc, groupement og de nationale bankforeninger i de øvrige medlemsstater, der har andele i Eurocheque International sc, er sammenslutninger af virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, anvendte betydning.

2. *Aftaler mellem virksomheder*

(43) I sit svar af 12. juli 1991 på den supplerende meddelelse af klagepunkter af 19. juni 1991 fremfører groupement, at »Helsinki-aftalen ... ikke er en aftale mellem de franske banker og Eurocheque Community. Dens bestemmelser beror på en resolution, der er vedtaget af Eurocheque Assembly. Under alle omstændigheder er der tale om en beslutning, som involverer hele Eurocheque Community«.

(44) Det skal dog bemærkes, at den tekst, som groupement anmeldte den 16. juli 1990, blev betegnet »aftale mellem de franske pengeinstitutter og Eurocheque Assembly«. I sit bilag til anmeldelsesformular A/B anvender groupement fortrinsvis ordet »bestemmelser«; men den gør ikke på noget tidspunkt gældende, at der ikke skulle være tale om en aftale. Tværtimod anvender groupement ordet »aftale« gentagne gange. Med hensyn til begrundelsen for en negativattest er det således anført under punkt 5.1 (side 5 i bilaget), at »groupement ikke mener, at den anmeldte aftale indeholder nogen konkurrencebegrænsning«, under punkt 5.2 (side 6), at »aftalen forøger konkurrencen mærkbart«, og under punkt 6.1 (side 6), at »Frankrig takket være denne aftale har ændret sin yderst beskedne stilling til en førerstilling ...«.

(45) På denne baggrund er der ingen tvivl om, at Helsinki-aftalen, indtil den blev opgivet i maj 1991, var en aftale i den i artikel 85, stk. 1, anvendte betydning mellem groupement og Eurocheque International sc, hvilket groupement i øvrigt også selv anførte på formular A/B ved anmeldelsen af aftalen.

3. *Konkurrencebegrænsninger*

(46) Helsinki-aftalen indebærer en særlig alvorlig begrænsning af konkurrencen. Der er nemlig klart tale om en prisaftale, som oven i købet anvendes i forbindelserne med kunderne.

(47) Der er først og fremmest tale om en aftale om opkrævning af et gebyr hos kunderne og nærmere betegnet en aftale mellem alle franske banker om at pålægge deres kunder (de franske handlende), der er tilsluttet betalingssystemet groupement, et gebyr svarende til det, der opkræves ved betaling med CB-kort.

(48) I denne forbindelse har groupement hele tiden hævdet (1), at aftalen ikke indeholdt nogen forpligtelse til at opkræve et gebyr. Eurocheque International har kun taget stilling til Helsinki-aftalen — såvel i henseende til artikel 85, stk. 1, som artikel 85, stk. 3 — i sit svar af 6. november 1990 på meddelelsen af klagepunkter af 31. juli 1990 og har ellers overladt det til groupement af forsvare denne aftale, navnlig under høringen den 28. november 1990. Eurocheque International har i dette svar forsvaret samme tese (2), nemlig at aftalen under ingen omstændigheder indeholdt nogen forpligtelse til at opkræve et gebyr. Helsinki-aftalens ordlyd er imidlertid fuldstændig klar på dette punkt, for den indeholder en bestemmelse om, at »medlemmer af Groupement Carte bleue og Eurocard opkræver et gebyr hos de handlende, der er tilsluttet«. Det fremgår således klart af Helsinki-aftalens ordlyd, at den indeholder en forpligtelse til at opkræve et gebyr. Groupement des cartes bancaires gjorde også gældende under høringen, at en række franske banker ikke opkrævede et sådant gebyr. Den omstændighed, at der kan gives to eksempler herpå, viser imidlertid modsætningsvis, at næsten samtlige franske banker opkræver et gebyr, og herudover skal det desuden bemærkes, at en aftale om opkrævning af et gebyr ikke mister sin konkurrencebegrænsende karakter, fordi den ikke anvendes af alle medlemmer, men kun af næsten dem alle. Desuden vedrører artikel 85, stk. 1, ikke blot aftaler, der har til følge, at konkurrencen begrænses, men også aftaler med et sådant formål. Anvendelsen af udtrykket »opkræver« viser klart, at aftalen havde til formål at opkræve et gebyr på eurocheques.

(49) Der er desuden tale om en aftale om gebyrets størrelse. I aftalens punkt 3 er det ganske vist anført, at medlemmerne opkræver »et gebyr, der ikke kan være højere end gebyret i forbindelse med betalinger med Carte bleue og Eurocard«. På denne baggrund har groupement gentagne gange hævdet, at Helsinki-aftalen på ingen måde er en aftale om gebyrets størrelse. Men denne tese modsiges af i hvert fald to forhold. For det første står der i indledningen til aftalen, at de handlende, der er tilsluttet systemet, indløser udenlandske eurocheques »på de samme vilkår«, som anvendes af Groupement Cartes bleue og Eurocard. På det tidspunkt, hvor aftalen blev undertegnet, og indtil oktober 1985 var disse vilkår ens. For det andet bekræftes dette af ovennævnte skrivelse af 17. oktober 1984 fra den franske bankforening, der præciserede, at de franske handlende, der var tilsluttet Groupement Carte bleue, skulle indløse udenlandske eurocheques »på de samme vilkår« som gjaldt for Carte bleue.

(50) Aftalens konkurrencebegrænsende karakter var særlig alvorlig fra det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, og indtil den 25. oktober 1985; men det forhold, at groupement fra sidstnævnte dato opgav de ensartede gebyrer, der hidtil var blevet opkrævet hos de handlende, fjerner ikke Helsinki-aftalens klart konkurrencebegrænsende karakter. Aftalen er fortsat en principaftale om opkrævning af et gebyr: en sådan aftale er pr. definition konkurrencebegrænsende, hvilket Kommissionen også konstaterede i et andet tilfælde, jf. Kommissionens beslutning 87/13/EØF »Association Belge des Banques« (3). Helsinki-aftalen har desuden — om ikke for samtlige handlende, som det var tilfældet indtil oktober 1985, så i hvert fald for hver enkelt handlende, der er tilsluttet Groupement des cartes bancaires »CB« — skabt en uløselig og fuldstændig urimelig forbindelse mellem betalinger med kort og betalinger med eurocheques, der er to vidt forskellige betalingsmidler. I sidste instans har det været Helsinki-aftalens formål at påføre de franske handlende de samme omkostninger ved indløsning af eurocheques, som når kunderne betaler med kort. Dette tiltag har ført til, at betalinger med eurocheques er mindre attraktive for de franske handlende. Kombineret med det af de franske banker indførte forbud (nævnt i betragtning 29) mod udstedelse af eurocheques til nationalt brug har aftalen medvirket til at hindre udviklingen af nationale eurocheques i Frankrig.

(51) Helsinki-aftalen er i øvrigt i strid med eurochequesystemet, således som det blev fritaget af Kommissionen i 1984, idet det bl.a. bygger på det princip — som Eurocheque selv erkender har bidraget til systemets succes — at modtageren af en eurocheque får udbetalt chequens fulde beløb.

(52) Groupement og Eurocheque International gør i denne forbindelse gældende, at Kommissionen havde kendskab til den situation, der fulgte af Helsinki-aftalen, da den vedtog sin beslutning om fritagelse i 1984. Det skal hertil bemærkes, at

(1) Både i anmeldelsen, i svaret på den oprindelige meddelelse af klagepunkter, under høringen og i svaret på den supplerende meddelelse af klagepunkter.
(2) Punkt 61 og 99 i svaret på meddelelsen af klagepunkter.
(3) EFT nr. L 7 af 9. 1. 1987, s. 27 (jf. betragtning 45).

Helsinki-aftalen, der blev indgået i 1983, ikke blev officielt anmeldt før i 1990, samt at Kommissionen først fik aftalens ordlyd forelagt i august 1989 efter at have insisteret kraftigt derpå. Kommissionen var således ikke i stand til at vurdere denne aftale, så længe den ikke havde noget indgående kendskab til den. Den hørte ganske vist om aftalen gennem den franske bankforening i oktober 1984, men det skal understreges, at aftalen kun blev omtalt som »forsøgsvis«, hvilket på daværende tidspunkt kunne begrænse Kommissionens interesse for at gå mere i dybden med selve aftalens ordlyd. I øvrigt er Helsinki-aftalens forsøgsvise karakter ikke nævnt i selve aftalens ordlyd, hvor der blot står, at der efter et år skal gøres status over erfaringerne med hensyn til gebyrberegningen.

(53) Det skal navnlig bemærkes, at den franske bankforenings svar således afveg væsentligt fra det kendskab, Kommissionen havde til situationen på grundlag af den anvendelse af Package-Deal-aftalen, som Eurocheque International havde foretaget i juli 1982 på vegne af alle de nationale sammenslutninger, der var medlemmer af Eurocheque Assembly, herunder den franske bankforening. Package Deal-aftalen vedrørte netop åbning af non-banking sektoren, som det også fremgår af dens titel. Det strider derfor mod de faktiske forhold — hvilket Kommissionen ikke på daværende tidspunkt var helt opmærksom på — når den franske bankforening i 1984 hævdede, at de franske banker ikke havde tilsluttet sig bestemmelserne om indløsning af eurocheques i den franske non-banking sektor, og når Groupement des cartes bancaires fortsat hævdede dette i sit svar på den supplerende meddelelse af klagepunkter [1].

(54) I øvrigt har Eurocheque International og Groupement des cartes bancaires »CB« gjort gældende, at Package Deal-aftalen på ingen måde — eller i hvert fald ikke længere — bygger på det grundprincip, at modtageren af en eurocheque altid skal have udbetalt det fulde beløb, og at Helsinki-aftalen derfor på ingen måde skulle være i strid med det Eurocheque-system, der bygger på Package Deal-aftalen.

(55) Det kan dog ikke bestrides, at Helsinki-aftalen på det tidspunkt, hvor den blev indgået, var i strid med Package Deal-aftalen, der bl.a. byggede på det princip, at eurocheques var gratis for modtageren, idet udgifterne påhvilede udstederen. Dette erkendes desuden af Eurocheque International [2] og var i øvrigt en af begrundelserne for beslutning 85/77/EØF [3]. Det er nemlig vanskeligt at se, hvorfor det var nødvendigt at have en multilateral interbankaftale, hvis det var muligt for den indløsende bank at opkræve et gebyr ved forevisning til betaling af en udenlandsk eurocheque. Package Deal-aftalen var netop velbegrundet, fordi den byggede på den forudsætning, at den indløsende bank ikke modtog vederlag fra den, der forelagde en eurocheque til betaling, men derimod modtog et provisionsbeløb fra den udstedende bank.

4. *Påvirkning af handelen mellem medlemsstater*

(56) En aftale af Helsinki-aftalens art har klart indvirkning på handelen mellem medlemsstaterne, fordi den vedrører checks, som statsborgere i en medlemsstat udsteder i en anden medlemsstat. Handelen påvirkes særlig mærkbart i det foreliggende tilfælde, fordi Frankrig er det land, hvor der indløses flest eurocheques, nemlig ca. 6,5 millioner, hvoraf 15 % indløses inden for non-banking sektoren. Med ovennævnte gennemsnit på 134 ECU pr. eurocheque andrager samtlige eurocheques udstedt i Frankrig 871 mio. ECU årligt, og de eurocheques, der udstedes i den franske non-banking sektor, beløber sig alene til 134 mio. ECU.

B. Artikel 85, stk. 3

(57) Det er naturligvis ikke muligt at anvende artikel 85, stk. 3, på Helsinki-aftalen fra den 1. december 1983 til den 16. juli 1990, da aftalen ikke var anmeldt i hele denne periode. Spørgsmålet om anvendelse af artikel 85, stk. 3, kan kun komme på tale for perioden fra den 16. juli 1990, hvor aftalen blev anmeldt, indtil den 27. maj 1991, hvor den blev ophævet.

1. *Forbedring af de tilbudte tjenesteydelser*

(58) Groupement har både i sin anmeldelse og i de senere fremførte argumenter først og fremmest begrundet en fritagelse med, at Helsinki-aftalen havde til formål og til følge at fremme brugen af eurocheques i Frankrig. Den første af de fire betingelser i artikel 85, stk. 3, nemlig en bedre fordeling af tjenesteydelserne og fremme af den tekniske og økonomiske udvikling, skulle således ifølge groupement være opfyldt, fordi »Frankrig takket være denne aftale har ændret sin yderst beskedne stilling til en førerstilling«.

[1] Jf. side 9, første afsnit: »De franske banker har aldrig tilsluttet sig udvidelsen af Package Deal-aftalen til også at omfatte non-banking sektoren.«

[2] Referat af høringen den 28. november 1990, s. 82, og skrivelse til Kommissionen af 31. juli 1991.

[3] Betragtning 21 og 38 i beslutningen.

(59) I modsætning til hvad groupement hævder, har Helsinki-aftalen absolut ikke til formål eller til følge at fremme brugen af eurocheques i Frankrig, men tværtimod at hæmme den. Aftalen kan betragtes som anden etape i de franske bankers forsøg på at forhindre den potentielle konkurrence fra eurocheques. Første etape var den bestemmelse i protokollen af 31. juli 1984 om oprettelse af groupement, der forbød medlemmerne heraf at udstede eurocheques til nationalt brug.

(60) Under høringen den 28. november 1990 fremførte groupement, dels at det antal eurocheques, der udstedes af franske banker, i sig selv er begrænset, og at dette ikke skyldes samordnet praksis, dels at antallet af eurocheques udstedt af de franske banker faldt i 1989 (jf. betragtning 12) til trods for, at man i 1988 havde ophævet den bestemmelse i protokollen af 1984 om oprettelse af groupement, hvorefter de franske banker kun kunne udstede eurocheques til brug i udlandet (jf. betragtning 29).

(61) De tal, som groupement fremlagde under høringen, viser, at denne bestemmelse i protokollen har haft fuld virkning, i modsætning til hvad groupement selv fremførte under høringen; den hævdede nemlig, at denne restriktive bestemmelse blev ophævet i 1988, og at antallet af franske indehavere af Eurocheque-kort alligevel faldt i 1989. Bestemmelsen blev imidlertid først ophævet den 31. december 1989, efter at det franske konkurrenceråd havde påbudt det ved sin beslutning nr. 88-D-37 af 11. oktober 1988, hvis artikel 3 lyder således: »Det pålægges groupement inden den 31. december 1989 at ophæve den bestemmelse i protokollen af 31. juli 1984, hvorefter den uniforme eurocheque ikke længere kan udstedes med betalingsgaranti i Frankrig og for fremtiden kun kan udstedes til brug i udlandet«.

(62) Det er derfor ukorrekt, når groupement under høringen har hævdet, at den pågældende bestemmelse blev ophævet i 1988, og antallet af franske udstedere af eurocheques alligevel var faldet i 1989. Der er tværtimod tale om parallelitet mellem bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 1986 og faldet i antallet af franske eurocheque-udstedere, der tidligere var steget betydeligt i løbet af 1985.

(63) I sit svar på den supplerende meddelelse af klagepunkter gav groupement ikke nogen forklaring på denne overraskende sagsfremstilling under høringen, men bemærkede, at det fremførte blev bekræftet af kendsgerningerne for så vidt angår tallene for 1990.

(64) Denne påstand er dog ikke holdbar, for tallene viser, at 1985 betegnede et gennembrud med hensyn til antallet af Eurocheque-kort udstedt af de franske banker, samt at dette gennembrud ikke blev fulgt op året efter på grund af den pågældende bestemmelses ikrafttræden. Det er ikke overraskende, at der i 1990 ikke skete nogen ny stigning i antallet af Eurocheque-kort udstedt i Frankrig, i betragtning af at antallet af bankkort i mellemtiden var vokset med 50 %; den tilsigtede begrænsning i brugen af eurocheques var dermed opnået, og der synes ikke længere at kunne rettes op på denne situation.

(65) I lighed med den bestemmelse i protokollen af 1984, der blev ophævet af groupement fra den 31. december 1989 efter påbud fra det franske konkurrenceråd, kan Helsinki-aftalen anses for ikke blot at have til formål, men også at have til følge, at hindre brugen af eurocheques i Frankrig ved at pålægge de franske handlende et gebyr for at modtage et betalingsmiddel som eurocheques, som det normalt var gratis for dem at indløse i henhold til Package Deal-aftalen af 1980. At dømme efter væksten i antallet af bankkort i Frankrig i den periode, hvor Helsinki-aftalen blev anvendt sammen med den vedtægtsbestemmelse, som konkurrencerådet havde erklæret ulovlig, blev den dermed tilsigtede konkurrencebegrænsning opnået. Resultatet heraf er, at praktisk talt alle franske husholdninger nu er i besiddelse af et bankkort, eftersom der blev udstedt 19,5 millioner CB-kort i 1990, og groupement har dermed praktisk taget fjernet risikoen for potentiel konkurrence fra Eurocheques i Frankrig.

(66) Det er ligeledes ukorrekt, når groupement i sin anmeldelse påstår, at Helsinki-aftalen har bidraget til en bedre fordeling af tjenesteydelserne og til fremme af den tekniske og økonomiske udvikling, fordi Frankrig er det land, hvor der indløses flest eurocheques. Ganske vist blev der i 1989 udstedt flest udenlandske eurocheques i Frankrig, men dette skyldes ikke Helsinki-aftalen; for ifølge de tal, groupement har fremlagt, blev ca. 1 million ud af de 6,5 millioner eurocheques, som i 1989 blev udstedt i Frankrig, udstedt i non-banking sektoren. Helsinki-aftalen vedrører kun 15 % af de udstedte

eurocheques — endog en lidt mindre procentdel, for de franske handlende, der indløser udenlandske eurocheques, er ikke alle tilsluttet groupements kortsystem — aftalen kan derfor på ingen måde være årsagen til, at Frankrig er det land, hvor der indløses flest eurocheques. Forklaringen skal snarere søges i Frankrigs mange turister fra de største eurocheque-udstedende lande, der er opført i rækkefølge i den anden tabel i betragtning 14; af denne tabel fremgår det også, at Frankrig ganske vist ligger på førstepladsen med 15 %, når det drejer sig om indløsning af eurocheques, men kun ligger på niendepladsen blandt de eurocheque-udstedende lande, og kun tegner sig for 1 % af de eurocheques, der udstedes i udlandet. Dette viser, at Frankrig generelt set ikke er noget udpræget eurocheque-land, som det er tilfældet med Tyskland og Benelux.

2. *Fordele for forbrugerne*

(67) Den anden betingelse for anvendelse af artikel 85, stk. 3, der går ud på, at forbrugerne skal sikres en rimelig andel af fordelen, er ifølge groupement opfyldt for begge forbrugerkategorier, dvs. såvel eurocheque-indehaverne som de handlende. Aftalen har nemlig betydet, at »udenlandske indehavere af eurocheques har fået nedsat omkostningerne ved brug af deres checks«, samt at »disse udenlandske brugere straks har fået betydelige muligheder for at anvende deres eurocheques, fordi de kan hæve kontanter i over 250 000 filialer af de banker, der er medlemmer af groupement, samt foretage betalinger hos over 450 000 handlende, der er tilknyttet CB«. Hvad de handlende angår, har de »i stor udstrækning draget fordel af, at eurocheques kan indløses i betalingskortsystemet«, samt »af den reklame, som groupement har gennemført hos de udenlandske checkudstedere«.

(68) Når man påstår, at aftalen har betydet nedsatte udgifter for eurocheque-udstedere, glemmer man, at det i Package Deal-aftalen af 1980, der blev undertegnet af de franske banker, er fastsat, at indehavere af eurocheques ikke skal betale for brugen af eurocheques i udlandet: når de franske banker, før eller efter Helsinki-aftalen, har opkrævet gebyrer hos eurocheque-indehavere, er det i strid med Package Deal-aftalen. Det er ligeledes ukorrekt at påstå, at Helsinki-aftalen skulle have givet eurocheque-udstedere mulighed for at hæve kontanter i 250 000 filialer i de banker, der er medlemmer af groupement; for hvis dette ikke var muligt tidligere, blev det muligt med Package Deal-aftalen af 1980, men ikke med Helsinki-aftalen af 1983, der kun vedrørte non-banking sektoren.

(69) Hvad de handlende angår, er det indlysende, at Helsinki-aftalen helt igennem har været en ulempe for dem, fordi den indebærer, at de skal betale et gebyr for hver udenlandsk eurocheque, de modtager som betaling, medens dette er gratis for de handlende i de øvrige medlemsstater ifølge Package Deal-aftalen. De franske handlende er således de eneste handlende i Fællesskabet, der skal betale et særligt gebyr for udenlandske eurocheques. Hvis ikke Helsinki-aftalen havde eksisteret, skulle de franske handlende ifølge Package Deal-aftalen, som de franske banker havde undertegnet, ikke have betalt noget gebyr og kunnè i så fald have haft tendens til at lægge pres på de franske banker for at bremse udviklingen i betalinger med kort — der netop medfører et gebyr for den handlende — til fordel for eurocheques.

(70) Den eneste kategori af brugere — hvis de kan betegnes således, idet der i det foreliggende tilfælde snarere er tale om mellemmænd — der har haft gavn af Helsinki-aftalen, er de franske banker, der således får betaling to gange for den samme ydelse, og som er de eneste banker i Fællesskabet, for hvem dette er tilfældet; for det første modtager de betaling fra de franske handlende i kraft af Helsinki-aftalen og for det andet af de udenlandske banker (de eurocheque-udstedendes banker) i kraft af Package Deal-aftalen. De egentlige forbrugere opnår ingen fordele af Helsinki-aftalen, som tværtimod er til skade for dem: handlende skal betale et gebyr, selv om eurocheques burde være gratis for dem, og eurocheque-udstedere støder på vanskeligheder ved brug af deres eurocheques i Frankrig, enten fordi de handlende nægter at modtage dem, netop på grund af gebyret, eller fordi de vælter de gebyrer, de skal betale til banken, over på eurocheque-udstederne.

3. *Spørgsmålet om, hvorvidt begrænsningerne er nødvendige*

(71) Den tredje betingelse i artikel 85, stk. 3, nemlig at begrænsningerne er nødvendige, skulle ifølge groupement være opfyldt, fordi »systemet giver eurocheque-indehaverne mulighed for at bruge eurocheques i Frankrig på de samme vilkår som i de øvrige lande, der er medlemmer af Eurocheque, og giver bankerne mulighed for at indløse euro-

cheques på de samme vilkår, som gælder ved betaling med bankkort«, og desuden fordi Frankrigs geografiske beliggenhed gør det nødvendigt at forbedre mulighederne for, at turister fra landene nord for Frankrig kan bruge deres normale betalingsmiddel i Frankrig.

(72) Imidlertid er det ikke Helsinki-aftalen, der har givet eurocheque-indehaverne mulighed for at bruge deres checks i Frankrig på de samme vilkår som i de øvrige medlemsstater; dette var nemlig formålet med Package Deal-aftalen. Groupement fremfører, at begrænsningerne er nødvendige, fordi Helsinki-aftalen var den nødvendige betingelse for anvendelse af Package Deal-aftalen inden for den franske non-banking sektor; men dette ræsonnement er uacceptabelt, eftersom Package Deal-aftalen blev fritaget i 1984 på det grundlag, at eurocheques var gratis for modtageren. Det er derfor fuldstændig forkert at betragte Helsinki-aftalen, der er en væsentlig undtagelse fra Package Deal-aftalen, som en begrænsning der er nødvendig for at nå Package Deal-aftalens tilsigtede mål.

(73) Argumentet vedrørende Frankrigs geografiske beliggenhed er heller ikke holdbart. Der er ganske vist en strukturbestemt uligevægt i Eurochequesystemet, i den forstand at de eurocheque-udstedende lande er de nordeuropæiske (først og fremmest Tyskland, der tegner sig for næsten halvdelen af de eurocheques, der udstedes i udlandet, dernæst Benelux og, i mindre grad, Det Forenede Kongerige), medens de indløsende lande først og fremmest er landene i Sydeuropa på grund af turiststrømmen fra Nordeuropa til Sydeuropa. Det skal dog i denne forbindelse bemærkes, at Frankrigs geografiske beliggenhed ikke er mere speciel end Spaniens og Italiens, hvor banksektoren ikke har fundet det nødvendigt at kræve en aftale af Helsinki-aftalens art, men nøjes med at anvende de bestemmelser om gebyrer, der er fastsat i Package Deal-aftalen.

4. *Mulighed for at udelukke konkurrencen*

(74) Den fjerde betingelse i artikel 85, stk. 3, der går ud på at konkurrencen ikke må udelukkes, er ifølge groupement opfyldt, fordi aftalen »har givet mulighed for at indføre et nyt betalingsmiddel i Frankrig, der også kan anvendes af udlændinge«, samt fordi »der fortsat er betydelig konkurrence mellem de forskellige internationale betalingsmidler«.

(75) Først må det endnu en gang understreges, at det ikke er Helsinki-aftalen, der har gjort det muligt at anvende eurocheques i den franske non-banking sektor, men Package Deal-aftalen, der udtrykkeligt, i sin titel, vedrørte »åbning af non-banking sektoren«; det var slet ikke nævnt i den anmeldte aftale, at denne åbning ikke gjaldt for Frankrig.

(76) Om konkurrencen udelukkes, kan vurderes ud fra forskellige aspekter. For det første kan man undersøge konkurrencen på det direkte berørte marked, dvs. markedet for udenlandske eurocheques udstedt i den franske non-banking sektor. Det er indlysende, at Helsinki-aftalen her medfører, at konkurrencen udelukkes fuldstændigt, fordi de franske banker ikke blot vedtager at opkræve et gebyr hos de handlende i modstrid med selve Package Deal-aftalen, men også vedtager, at dette gebyr skal svare til det, der opkræves ved betaling med kort.

(77) For det andet kan man undersøge konkurrencen mellem samtlige internationale betalingsmidler anvendt hos de franske handlende. Men som allerede understreget er konkurrencen mellem de forskellige betalingsmidler i sig selv begrænset (se betragtning 13). Der er naturligvis altid mulighed for at medbringe kontanter. Men ud over risikoen for tab eller tyveri taler omvekslingsomkostningerne også imod, hvilket BEUC flere gange har påvist (1). Tallene viser, at de fleste eurochequeindehavere ikke er i besiddelse af internationale kredit- eller hævekort. Og selv når en eurochequeindehaver er i besiddelse af et internationalt betalingskort, er konkurrencen fuldstændig udelukket med hensyn til de gebyrer, den handlende skal betale. Gebyrerne er jo netop ifølge Helsinki-aftalen de samme, hvad enten der betales med en eurocheque eller et internationalt kredit- eller hævekort. Hvad angår checks, er eurocheque stort set den eneste check, der bruges internationalt, hvis man ser bort fra rejsechecks eller postcheques, der først og fremmest bruges til at hæve kontanter og derfor ikke konkurrerer med eurocheques som betalingsmiddel inden for non-banking sektoren.

(1) Jf. den seneste undersøgelse af rejsevaluta, som BEUC gennemførte i april 1991 på Kommissionens anmodning og i samarbejde med Union fédérale des consommateurs og tidsskriftet *Que choisir.*

C. Artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17

(78) I betragtning af overtrædelsens grovhed (se betragtning 46 ff.) og varighed bør såvel Groupement des cartes bancaires som Eurocheque International pålægges bøder for hele perioden forud for anmeldelsen. Ved udregningen af bødestørrelsen har også følgende omstændigheder været taget i betragtning.

1. *Ansvarsfordelingen*

(79) Det er ganske vist de franske banker, der har taget initiativ til overtrædelsen, forsætligt eller i det mindste uagtsomt, og som derfor bærer hovedansvaret for den. Eurocheque International har dog, mere eller mindre velvilligt, indvilget i at medvirke ved denne overtrædelse, uagtsomt eller måske endda forsætligt, og bærer dermed også en — om end betydeligt mindre — del af ansvaret.

2. *Gevinst som følge af aftalen*

(80) De franske banker opnåede en direkte finansiel gevinst af Helsinki-aftalen, hvilket Eurocheque International ikke gjorde. De franske bankers årlige gevinst i form af gebyrer i henhold til Helsinkiaftalen kan anslås tilnærmelsesvist på basis af tre elementer. For det første er det gennemsnitlige beløb på en eurocheque 134 ECU (se betragtning 9), men man må antage, at, ligesom det er tilfældet med betalingskort, det gennemsnitlige beløb på en eurocheque udstedt til handlende er mindre end det gennemsnitlige beløb udstedt i banker til kontantudbetalinger. I så tilfælde vil det gennemsnitlige beløb, der skal tages i betragtning, være lidt mindre end 134 ECU, ca. 100 ECU. For det andet er det årlige antal eurocheques ca. 1 million (se betragtning 15). For det tredje er gennemsnitsgebyret på eurocheques ca. 1 % Sammenlagt kan den årlige gevinst anslås til ca. 1 mio. ECU.

(81) Da aftalen er blevet anvendt fra den 1. december 1983, må overtrædelsen anses for at have varet i seks et halvt år, nemlig indtil anmeldelsen den 16. juli 1990. I betragtning af at der før 1988 blev udstedt færre eurocheques hos de franske handlende end den million, der blev udskrevet i 1988, kan man gå ud fra, at Helsinki-aftalen stort set har indbragt den franske banksektor ca. 5 mio. ECU i form af gebyrer fra de handlende. Dette er indkomst, der stammer fra en aftale, som er i strid med artikel 85. Det gebyr, de handlende betalte, blev lagt oven i det maksimale interbankgebyr på 1,6 %, som eurocheque-udstedernes banker betalte ifølge Package Deal-aftalen, som Kommissionen fritog i 1984 bl.a. ud fra den forudsætning, at eurochequens fulde beløb skulle udbetales til modtageren.

3. *Skærpende omstændigheder*

a) Indirekte gevinst som følge af aftalen, der ikke kan beløbsbestemmes

(82) Men denne finansielle gevinst var ikke Helsinki-aftalens endelige mål, og de franske banker har i øvrigt aldrig gjort gældende, at de fandt Helsinki-aftalen nødvendig, fordi det maksimumgebyr, der var fastsat i Package Deal-aftalen, var utilstrækkeligt til at dække deres omkostninger. Helsinki-aftalen havde først og fremmest til formål — og har haft til følge — at hindre en eventuel konkurrence mellem eurocheques og bankkort i Frankrig. Desuden (således som det er blevet fremstillet i betragtning 50) har denne aftale, i forbindelse med bestemmelsen i groupements grundlæggende protokol, der forbyder franske banker at udstede eurocheques til nationalt brug, bidraget til at hindre eurocheques udvikling i Frankrig.

(83) Selv om Eurocheque International ikke opnåede nogen direkte finansiel fordel af aftalen, opnåede Eurocheque en indirekte gevinst i den forstand, at aftalen uden tvivl var den pris, der måtte betales — en særdeles høj pris med hensyn til konkurrencebegrænsninger og et flagrant brud på Package Deal-aftalen, for fortsat at have adgang til nonbanking sektoren i Frankrig.

b) Manglende samarbejde fra parternes side

(84) Det kan ikke bebrejdes Kommissionen, at den ikke har forsøgt at sætte sig bedre ind i situationen i Frankrig, som den franske bankforening kun har beskrevet i få linjer; hvis man skal bebrejde nogen i denne sag, må det snarere være Eurocheque International og de franske banker, fordi de ikke på eget initiativ har underrettet Kommissionen udførligt om finesserne vedrørende deres deltagelse i Package Deal-aftalen, som de efter eget udsagn kun skulle have tiltrådt delvis, samt om den situation, der fulgte af Helsinki-aftalen. Hvis Kommissionen allerede på daværende tidspunkt var blevet gjort opmærksom på Helsinki-aftalens reelle rækkevidde (det var i stedet Kommissionen, der efter at have

modtaget en klage sendte de franske banker en formel begæring om oplysninger for at få bedre kendskab til situationen), ville et sådant fuldt kendskab til sagen uden tvivl have påvirket Kommissionens beslutning om selve Package Deal-aftalen. Til forskel fra Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser [1], der gør anmeldelse af fusioner af fællesskabsdimension obligatorisk, er anmeldelse i henhold til forordning nr. 17 ganske vist kun fakultativ; men hvis en virksomhed vælger at indgive anmeldelse i henhold til forordning nr. 17, skal den samarbejde loyalt med Kommissionen, dvs. at ingen vigtige oplysninger må skjules for den. Dette princip (en korrekt og udtømmende anmeldelse) følger af artikel 8, stk. 3, litra c), og artikel 15, stk. 1, litra a), i forordning nr. 17 og blev stadfæstet i Domstolens præjudicielle dom af 20. marts 1980 i sag 106/79 VBBB mod Eldi Records BV [2]. I det omfang Helsinki-aftalen udgjorde et betydeligt brud på Package Deal-aftalen, kan der stilles spørgsmålstegn ved, om anmeldelsen af Package Deal-aftalen, uden at være suppleret med en anmeldelse af Helsinki-aftalen, stadig kunne betragtes som »redelig og nøjagtig« — som præciseret i Kommissionens beslutning 85/206/EØF — »Aluminium« [3] — da Kommissionen i oktober 1983 ved en meddelelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17 bekendtgjorde, at den agtede at vedtage en positiv beslutning vedrørende Eurocheque; der kan især stilles spørgsmålstegn herved, når en række medlemmer af Eurocheque-systemet kun delvis havde tilsluttet sig Package Deal-aftalen.

(85) Ikke alene blev Helsinki-aftalen ikke anmeldt til Kommissionen på det tidspunkt, da Package Deal-aftalen, hvis grundlæggende principper Helsinki-aftalen satte spørgsmålstegn ved, blev undersøgt af Kommissionen, men Kommissionen havde desuden store problemer med at få teksten til Helsinki-aftalen. Eurocheque undlod endog bevidst at vedlægge en kopi af aftalen til et svar på en begæring om oplysninger fra Kommissionen, og det var kun efter gentagne og indtrængende begæringer fra Kommissionen, at aftalen endelig blev tilsendt.

(86) Herudover har groupement og Eurocheque til stadighed givet en ukorrekt fortolkning af aftalen ved at påstå, at den ikke indeholdt en forpligtelse til at opkræve et gebyr.

(87) Endelig var det først i maj 1991, dvs. et år efter afsendelsen af meddelelse af klagepunkter, at aftalen omsider blev opgivet.

4. *Formildende omstændigheder*

(88) Selv om opgivelsen af aftalen lod vente på sig, var den ikke desto mindre frivillig i den forstand, at det skete uden af afvente en beslutning fra Kommissionen om nedlæggelse af et forbud.

(89) Derudover kunne Kommissionen kritiseres, som parterne faktisk har gjort det, for, ved slutningen af 1984, ikke mere indgående at have undersøgt den virkelige betydning af Helsinki-aftalen, hvis eksistens blev nævnt af de franske banker i et svar på en begæring om oplysninger, omend i vage og upræcise vendinger, idet aftalen blev præsenteret som afsluttet på »forsøgsbasis«.

(90) Eftersom dette er den første beslutning, hvorved der pålægges bøder inden for banksektoren, vil en vis mildhed være passende, i det mindste set i forhold til overtrædelsens grovhed.

(91) I denne sag opvejer de formildende omstændigheder de forværrende.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den aftale, som de franske pengeinstitutter og Eurocheque Assembly indgik på Eurocheque Assemblys møde i Helsinki den 19. og 20. maj 1983 vedrørende indløsning af eurocheques, trukket på udenlandske pengeinstitutter, i den franske non-banking sektor, og som blev anvendt fra 1. december 1983 til 27. maj 1991, indebærer en overtrædelse af EØF-Traktatens artikel 85, stk. 1.

Artikel 2

Begæringen om fritagelse i henhold til EØF-Traktatens artikel 85, stk. 3, for den i artikel 1 omhandlede aftale for perioden fra den 16. juli 1990, hvor aftalen blev anmeldt, og indtil den 27. maj 1991, hvor den blev ophævet, afslås.

Artikel 3

1. På grund af den i artikel 1 omhandlede overtrædelse pålægges Groupement des cartes bancaires »CB« og Eurocheque International sc bøder på henholdsvis 5 000 000 ECU og 1 000 000 ECU.

[1] EFT nr. L 257 af 21. 9. 1990, s. 13 (berigtiget udgave).
[2] Sml. 1980, s. 1137, præmis 10.
[3] EFT nr. L 92 af 30. 3. 1985, s. 1 (jf. betragtning 16.1.2).

2. Bøderne indbetales senest tre måneder efter meddelelsen af denne beslutning på EF-Kommissionens konto nr. 310-0933000-43 i Banque Bruxelles Lambert, agence européenne, rond point Schuman 5, B-1040 Bruxelles. Ved denne periodes udløb påløber der automatisk renter efter den sats, som Den Europæiske Fond for Monetært Samarbejde anvendte for sine ecu-transaktioner den første arbejdsdag i måneden for denne beslutnings vedtagelse, plus 3,5 procentpoint, dvs. 13,75 %.

3. Hvis Groupement des cartes bancaires »CB« og Eurocheque International sc indebetaler bøden i henholdsvis franske eller belgiske francs, omregnes beløbet efter den valutakurs, der var gældende dagen før betalingen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til:

1) Groupement des cartes bancaires »CB«
29, rue de Lisbonne
F-75008 Paris

2) Eurocheque International sc
avenue Louise 327, bte 1
B-1050 Bruxelles.

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i henhold til EØF-Traktatens artikel 192.

Udfærdiget i Bruxelles, den 25. marts 1992.

På Kommissionens vegne

Leon BRITTAN

Næstformand